

Salmenes bok: Jesu bønne- og salmebok.

Bibeltimer Kvinesdal

9-10. sept. 2017

1. Hva er Salmenes bok?
2. Hvorfor, Hvorfor? Tåler Gud våre (an)klager?
3. Jeg vil takke deg, Herre.
4. Fra det Gamle til det Nye Testamentet: Salmer i urkirken

Torrey Seland,
prof.em.

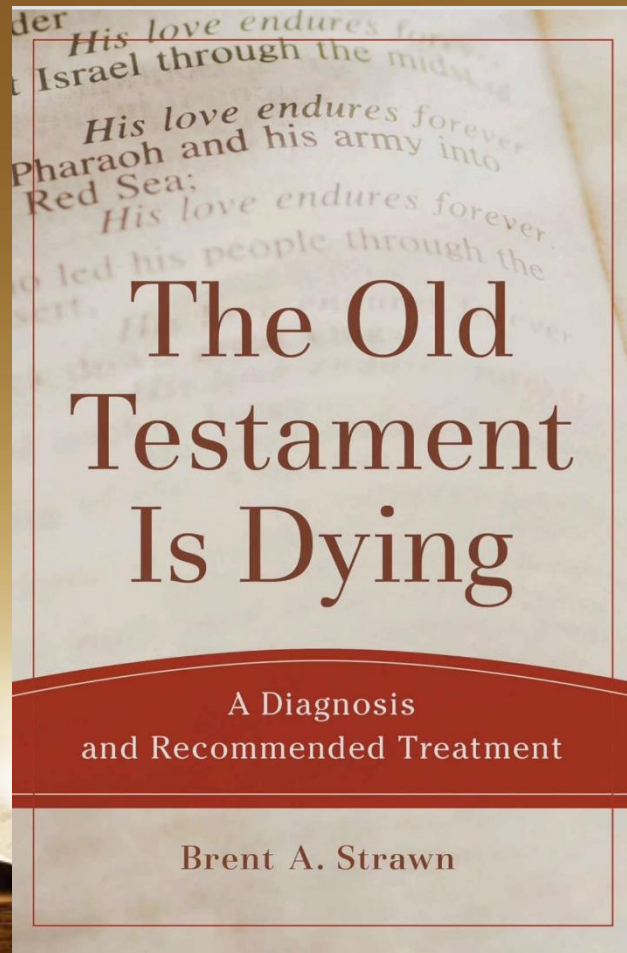

GT = For et rikt bibliotek!

- 1-5 Mosebok **Moseloven - Torah'en**
- Josva, Dommerne, Rut, 1-2 Samuelsbok, 1-2 Kongebok, 1-2 Krønikebok, Esra, Nehemja, Ester
 - **de historiefortellende bøkene**
- Salmene, Høysangen, Klagesangene
 - **de poetiske bøkene**
- Job, Forkynneren, Ordspråkene
 - **Visdomsbøkene**
- Jesaja, Jeremia, Esekiel + de tolv profetene
 - **De tre store og de tolv små profetene**
- Daniels bok?

Brukes Det gamle testamentet?

- Mange kr leser ikke i GT
- Mange s leser, leser etter 'mannakorn' metoden.
- Mange leser 'uhistorisk', f.eks. ateistene når de angriper
- En 'rett' lesning hjelper oss til å forstå og sette GT høyt, men også til å se dets begrensinger.

Salmenes bok - Jesu bønnebok!

- **Jesus –**
 - Ved nattverden: “da de hadde sunget lovsangen (Salm 113-118) gikk de ut til Oljeberget” (Matt 26,30)
 - “Eloi eloi lama sabaktani” Salm 22.
- Luk 24,44 Så sa han til dem: "Det var dette jeg talte om da jeg ennå var sammen med dere og sa at alt måtte oppfylles som står skrevet om meg i Moseloven, hos profetene og i Salmene." .

כִּי־יַעֲמֹד לְיָמִין אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשִּׁפְטֵי נִפְשׁוֹ:
110 יִלְדֹד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה לְאֲדָנִי שֵׁב לְיָמִינִי
עַד־אֲשִׁית אִיבִיךָ הֵדָם לְרַגְלֶיךָ:
מִמֶּטֶה־עֵזָךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רִדְהָ בְקָרֵב אִיבִיךָ:
עֲמֹךָ נִדְבַת בְּיוֹם חִילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרַחֵם
מִשְׁחָר לָךְ טַל יִלְדְּתֶיךָ:
נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אֶת־הַכֹּהֵן לְעוֹלָם
עַל־דְּבַרְתִּי מִלְכִי־צַדִּיק:

Salmenes bok og de første kristne

- **De første kristne**

- 1 Kor15,25 For han skal herske som konge in "har lagt alle hans føtt

- **Salme 1**

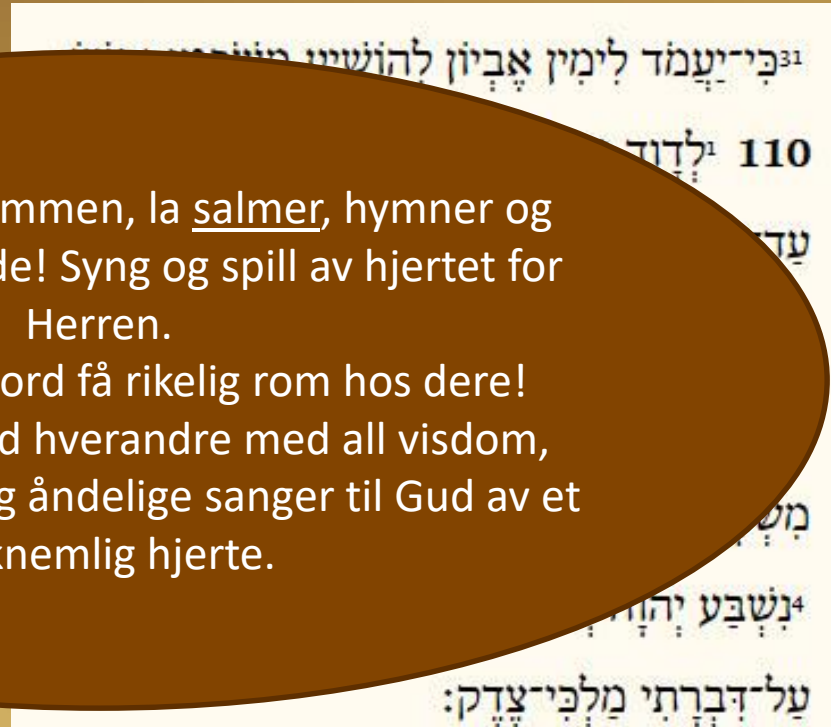
salme i

- **Forøvrig**

av 150 salme

Ef 5,19 og syng sammen, la salmer, hymner og åndelige sanger lyde! Syng og spill av hjertet for Herren.

Kol 3,16 La Kristi ord få rikelig rom hos dere! Undervis og rettled hverandre med all visdom, syng salmer, viser og åndelige sanger til Gud av et takknemlig hjerte.

Hva gir Salmene oss?

- I Salmene møter vi Gudsfolkets liv med Gud
- Religiøst liv gir seg utslag i:
 - Troslære - dogmer
 - Gudsdyrkelse - kultus
 - Livsførsel - etikk
- En menighets/et kirkesamfunns/en religions salmer gir et spesielt innblikk i troslivets innhold og ytringer
 - Jfr. vår nye Salmebok2013.

Vårt eget kirkeår har sammenheng med Israels gudstjenesteliv

De store festene hos oss

- Påskefesten
- Pinsefesten
- Nyttår?
- Påsken
- Julen.
- Høsttakkefest
- Vi bruker salmene i...

De store festene i Israel

- Påskefesten: 1 Mos 12
- Pinsefesten: 3 mos 23
- Nyttårsfesten 3 mos 23
- Forsoningsdagen /yom kippur 3 mos 16
- Løvhyttefesten 3 mos 23
- Høstfesten/Løvhyttefesten

La oss gå videre inn i
Salmenes bok

Oppbygningen av Salmenes bok

Salmenes bok som en antologi

Sal 41,14 Velsignet er Herren, Israels Gud, fra evighet til evighet! Amen!
Ja, amen!

- 5 store grupper/bøker som hver avsluttes med en lovprisning.
- 1-41, jfr. 41,14
- 42-72, jfr. 72,19
- 73-89, jfr. 89,53
- 90-106, jfr. 106,48
- 107-150, jfr. 150,6
- Disse brytes imidlertid også av andre inndelinger:

- **Inndeling etter 'forfattere'**
- 3-41 er Davidssalmer
- 42-83 kalles de elohistiske pga gudsnavnet
- 42-49 er Korah salmer
- 51-72 er Davidssalmer
- 73-83+50 Asaf salmer
- 120-134 Vallfartssalmer
- = Salmenes bok er sammensatt fra forskj. forfattere, fra ulike tider, og av ulike typer >

Ulike salmetyper

- **Klagesalmer**, f.eks. 13,22,73
 - Individ. klagesalmer, 22
 - Koll. klagesalmer,
- **Hymner**, f.eks 8,
 - Sionsalmer, f.eks. 46
 - Vallfartssalmer, 120-134
 - Jahwe kongesalmer, 93-99
- **Tillitssalmer**, 23,
- **Kongesalmer**, 2,110,
- **Visdomssalmer**,. 73, 139

-Rekonstruksjon av Jerusalem og templet s Herodes bygde ..
-(No copyright, Brooklyn Museum).

Men er det poesi?

WTT Psalm 119:1
אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי דֶרֶךְ הַהֲלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה:
2 אֲשֶׁרִי נִצְרִי עֲדָתִיו בְּכָל־לֵב יִדְרָשׁוּהוּ:
3 אֵף לֹא־פָעַלְוּ עוֹלָה בְּדַרְכָּיו הֲלָכוּ:
4 אַתָּה צוֹיִתָּה פִקְדֵיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד:
5 אַחֲלִי יִכְנֹו דֶרֶכִי לִשְׁמֹר חֻקֶיךָ:
6 אֲנִי לֹא־אֲבוֹשׁ בְּהַבִּיטִי אֶל־כָּל־מִצְוֹתֶיךָ:
7 אֹדֶךְ בַּיָּשָׁר לֵבִי בְּלִמְדֵי מִשְׁפָּטֶי צְדָקָךְ:
8 אֶת־חֻקֶיךָ אֲשֹׁמֵר אֶל־תִּעֲזֹבֵנִי עַד־מְאֹד:
9 בְּמַה יִּזְכֶּה־נַעַר אֶת־אֲרָחוֹ לִשְׁמֹר כְּדַבְּרֶךָ:
10 בְּכָל־לֵבִי דִרְשָׁתִיךָ אֶל־תִּשְׁגֵּנִי מִמִּצְוֹתֶיךָ:
11 בְּלִבִּי צָפַנְתִּי אִמְרֹתֶיךָ לְמַעַן לֹא אֲחַטָּא־לָךְ:

- Vår
- end
- De
- mi
- en
- ikk
- pa
- sal

vers - Herrens lov er fulkommen.

Salmenes rammeverk

Hva vi må ha i bakhodet...

1. Den ene Gud og Israel som Guds utvalgte folk –

- teokrati –Gud s konge; Salme 47, 93, 96-99.
- Kongen som Guds visekonge Salme 2, 18,20,21,45, 72, 89,101 ,110.

2. Israel og det ene tempel

- Tempelet som Guds bosted: 46,48,76,84,87,122,132
- Jerusalem og Tempelet s vallfartssted: 120-134

3. Israel som Lovens folk

- Forpliktelsen på Moseloven som veien til livet
- Lovobservans – glede i Loven: 1, 19,8f, 78, 119

NT som vårt rammeverk

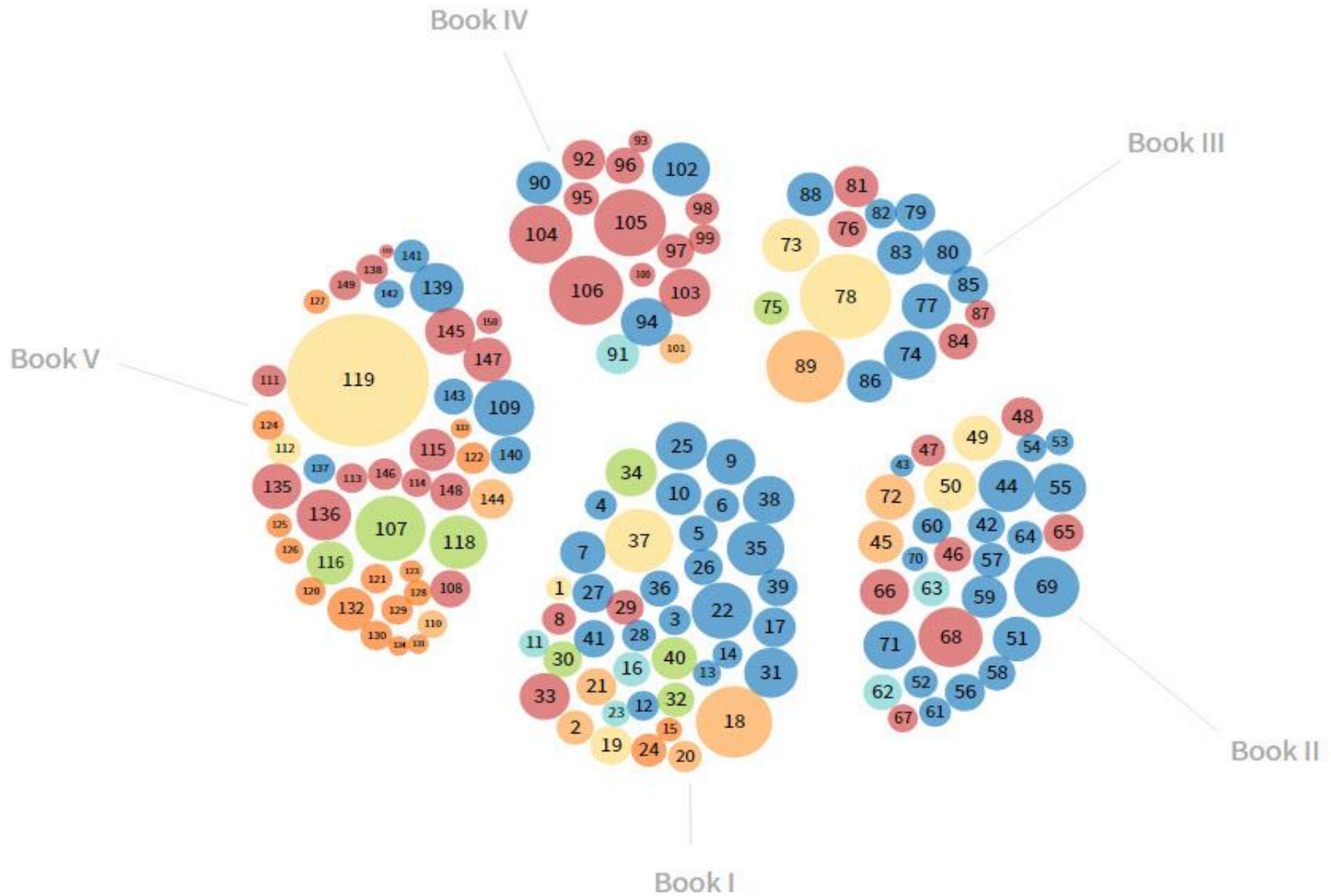
- Den ene Gud –Far, Sønn og hellig Ånd
 - 1 Kor 8,6 Men for oss er det én Gud, vår Far. Alt er fra ham, og til ham er vi skapt. Og det er én Herre, Jesus Kristus. Alt er til ved ham, og ved ham lever vi.
- Menigheten som Guds tempel
 - 1 Kor 3,16 Vet dere ikke at dere er Guds tempel, og at Guds Ånd bor i dere?
- Jesus har oppfylt Loven, men Guds ord består
 - Rom 8,3 Det som var umulig for loven, siden den sto maktesløs fordi vi er av kjøtt og blod, det gjorde Gud. Han sendte sin egen Sønn som syndoffer, i samme slags kjøtt og blod som syndige mennesker har, og holdt dom over synden i oss.

Sammenfattende

All 150

In Order | By Genre | By Structure | By Author | By Book

Hva gir salmene oss...?

- Salmene var først den gamle pakts Gudsfolks rop til Gud, ikke Guds tale til oss.....
- Salmene viser oss dette Gudsfolkets tillit til Gud i fest, høytider og fortvilelse....
- Salmene viser oss trekk fra Gudsfolkets historie.
- Salmene viser oss tilbedelsens plass i gudstjenestens liv og i hjem og samfunn.
- Salmenes plass i vår Bibel gjør at de representerer ikke bare Gudsfolkets rop til Gud, men også viser hans kjærlighet til sitt folk- - gjennom alle tider!

